

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้างนี้เป็นการศึกษาถึงความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ที่มีต่อสภาพการจัการ เรียนการสอนประเภทวิชาคหกรรมตามหลักสูตรประกาศนียบัตร-วิชาชีพ พุทธศักราช 2524 ในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาของกลุ่มสถานศึกษาที่ 2 สรุปผลการวิจัยไค้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ที่มีต่อสภาพการจัการ เรียนการสอนประเภทวิชาคหกรรมในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาของกลุ่มสถานศึกษาที่ 2
2. เพื่อศึกษาปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ ในการจัการ เรียนการสอนประเภทวิชาคหกรรมในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาของกลุ่มสถานศึกษาที่ 2

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย ไค้แก่ ผู้บริหาร และครูอาจารย์ในวิทยาลัยเทคนิคและวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา จำนวน 10 แห่ง ในกลุ่มสถานศึกษาที่ 2 โดยมีผู้บริหารและครูอาจารย์ ทั้งสิ้น 186 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเอง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ แบบมาตราส่วนประเมินค่า โดยแยกเป็น 2 ชุด สำหรับผู้บริหาร และครูอาจารย์ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการ เรียน

การสอน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความเห็นของ
ผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคในการจัดการเรียนการสอน มีลักษณะเป็น
แบบมาตราส่วนประเมินค่า แต่ละคำถามมี 3 ตัวเลือก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีส่งและเก็บรวบรวมแบบสอบถามโดยทาง
ไปรษณีย์ แบบสอบถามส่งไปให้ผู้บริหารจำนวน 29 ชุด ได้รับตอบทั้งหมด และส่ง
ให้ครูอาจารย์ จำนวน 157 ชุด ซึ่งได้รับตอบทั้งหมด เช่นกัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และการ
จัดอันดับตามผลงานของน้ำหนักคะแนนที่ได้

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

สถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ผู้บริหารส่วนใหญ่ (ร้อยละ 62.07) เป็นหญิงประมาณ 1 ใน 3 ส่วน
ของผู้บริหาร ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ และเช่นกันประมาณ 1 ใน 3 ของผู้บริหาร
ดำรงตำแหน่งหัวหน้าคณะวิชาคหกรรม ส่วนที่เหลือดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
ลักษณะงานวิชาการ ส่วนใหญ่แล้ว (ร้อยละ 72.41) ได้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่ง
ผู้บริหารมาแล้ว 1-5 ปี จำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่งของผู้บริหาร (ร้อยละ 58.62)
มีอายุราชการเกิน 21 ปี และส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75.86) มีวุฒิปริญญาตรี จำนวน
เกือบครึ่งของผู้บริหาร (ร้อยละ 48.27) ไม่ได้ทำการสอนในเวลาราชการ และ
เช่นกัน ผู้บริหารเกือบ 2 ใน 3 ส่วนของทั้งหมด (ร้อยละ 65.51) ไม่ได้ทำการสอน
ภาคนอกเวลา

2. ครูอาจารย์ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 98.09) เป็นหญิง มีอายุราชการอยู่
ระหว่าง 1-10 ปี และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 78.34) กลุ่มครู-
อาจารย์ที่สอนสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ทั่วไปมีจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 43.31)
รองลงไปเป็นครูอาจารย์สาขาวิชาอาหารและโภชนาการ ส่วนการสอนภาคในเวลา
ครูอาจารย์เกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 46.50) ทำการสอนระหว่าง 17-20 คาบ

สำหรับการสอนภาคนอกเวลามากกว่า 1 ใน 3 ส่วน ของครูอาจารย์ (ร้อยละ 34.39) ไม่ได้ทำการสอน สำหรับผลการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ดังนี้

ก. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอน

1. ผู้บริหารได้ให้ความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของห้องปฏิบัติการ เครื่องมือและอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานว่า ปัจจุบันสภาพของห้องปฏิบัติการเป็นห้องปฏิบัติการเฉพาะ โดยเฉพาะงานการสอนค่าน้ำและเครื่องแต่งกาย งานอาหารและโภชนาการ แต่งานค่าน้ำคือปรีคิษฐ์ สภาพของห้องใช้ในห้องปฏิบัติการเฉพาะ และใช้ในห้องปฏิบัติการใช้สอนวิชาอื่นอีกด้วย

สำหรับสภาพของเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ส่วนใหญ่ใช้งานได้ดี ผู้บริหารยังได้ให้ความเห็นว่า สาขาวิชาที่มีเครื่องมือและอุปกรณ์สมบูรณ์ที่สุดคือ งานอาหารและโภชนาการ ส่วนงานค่าน้ำและเครื่องแต่งกาย นั้นว่ายังไม่สมบูรณ์ งานค่าน้ำคือปรีคิษฐ์มีเครื่องมือและอุปกรณ์ขาดแคลน และไม่สมบูรณ์ที่สุด

2. ผู้บริหารได้ให้ความคิดเห็นต่อการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรรวม 4 ด้าน คือ ด้านหลักเกณฑ์ในการพิจารณาส่งครูอาจารย์เข้ารับการอบรม หลักเกณฑ์ในการจัดครูอาจารย์สอนในแต่ละรายวิชา หลักเกณฑ์ในการพิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณให้กับคณะวิชา สาขาวิชาต่าง ๆ และความทันสมัยของสภาพเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ โดยที่ผู้บริหารได้ให้ความคิดเห็นว่า หลักเกณฑ์ในการพิจารณาส่งครูอาจารย์เข้ารับการอบรมนั้นยึดถือ หลักเกณฑ์การนำมาใช้ประโยชน์เป็นสำคัญ ส่วนหลักเกณฑ์ในการจัดครูอาจารย์สอนในแต่ละรายวิชานั้นพิจารณาจากประสบการณ์การทำงานของครูอาจารย์ ความสามารถเฉพาะตัวครูอาจารย์รวมทั้งวุฒิทางการศึกษาคด้วย สำหรับหลักเกณฑ์ในการจัดสรรเงินงบประมาณให้กับคณะวิชาและสาขาวิชาต่าง ๆ นั้น ผู้บริหารเห็นว่า ควรพิจารณาถึงแผนการใช้จ่ายเงินของคณะวิชา เป็นเกณฑ์เกี่ยวกับความทันสมัยของเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง

3. ผู้บริหารได้ให้ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนว่าผู้บริหารควรอย่างยิ่งที่จะมีส่วนร่วมในการจัดแผนการเรียน และทำหน้าที่ตรวจโครงการสอนของครูอาจารย์ รวมทั้งทำหน้าที่ในการตรวจแผนการสอน (บันทึกการสอน) ของครูอาจารย์

4. ผู้บริหารให้ความคิดเห็นต่อการวัดและประเมินผลการเรียนว่า ควรใช้แบบอิงเกณฑ์และอิงกลุ่มควบคู่กัน การวัดและประเมินผลการเรียนรายวิชา ในแต่ละภาคเรียน ควรดำเนินการอย่างน้อย 2-3 ครั้ง เป็นอย่างน้อย และได้ให้ความคิดเห็นว่าจะเปรียบเทียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการวัดและประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตร ปวช. 2524 ว่าเหมาะสมและยังไ้ระบุ ว่า สมควรอย่างยิ่งที่สถานศึกษาให้ครูอาจารย์มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับระเบียบการวัดและประเมินผลการเรียน อีกทั้งยังระบุว่าการเหมาะสมของการวัดและประเมินผลการเรียนภาคปฏิบัติที่ดำเนินการอยู่เหมาะสมที่อยู่แล้ว ในการจัดให้มีการวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างข้อทดสอบเพื่อวัดและประเมินผลการเรียนให้แก่ครูอาจารย์นั้น ผู้บริหารระบุว่าได้จัดให้พอสมควร (คือระดับปานกลาง) และผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าการดำเนินการอย่างนี้เป็นการจัดทำข้อทดสอบมาตรฐานใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนของคณะวิชาเกษตรกรรม

5. ครูอาจารย์ได้ให้ความคิดเห็นต่อกระบวนการเรียนการสอนว่า ควรอย่างยิ่งที่ครูอาจารย์ควรมีส่วนรวมในการจัดแผนการเรียนและควรทำแผนการสอน (บันทึกการสอน) อย่างสม่ำเสมอ ผู้ที่ควรทำหน้าที่ตรวจแผนการสอนของครูอาจารย์ก็คือ ผู้ช่วยผู้อำนวยการลักษณะงานวิชาการและหัวหน้าคณะวิชา ในบางกรณีคือ หัวหน้าสาขาวิชา (หัวหน้าแผนก) ส่วนใหญ่แล้วครูอาจารย์มีความรู้ความเข้าใจ และทักษะในวิชาที่สอนระดับปานกลาง แต่ก็ยังมีจำนวนเกือบครึ่งที่มีความรู้และทักษะอยู่ในระดับสูง ด้านวิธีสอนครูอาจารย์ส่วนใหญ่ใช้วิธีการบรรยายแบ่งกลุ่มนักเรียนให้ค้นคว้าสำหรับการสอนภาคทฤษฎี สำหรับการสอนภาคปฏิบัติ ครูอาจารย์ส่วนใหญ่ใช้วิธีการสาธิต และมีครูอาจารย์บางส่วนมอบหมายให้นักเรียนปฏิบัติตามใบงาน

6. ครูอาจารย์ได้ให้ความคิดเห็นว่าการห้องเรียนภาคปฏิบัติอยู่ในลักษณะที่โรงงานใดที่เท่านั้น ยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควร ความทันสมัยของเครื่องมือและอุปกรณ์ของแต่ละสาขาวิชาอยู่ในระดับปานกลาง สภาพของเครื่องมือและอุปกรณ์การสอนส่วนใหญ่โรงงานใดก็ตามที่มีบางส่วนชำรุด บางส่วนโรงงานใด เมื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมระหว่างเครื่องมือและอุปกรณ์กับจำนวนนักเรียนแล้ว ก็อยู่ในระดับเหมาะสม แต่ก็ยังมีลักษณะไม่เหมาะสมอยู่มากเหมือนกัน ครูอาจารย์มีความเห็นว่า ควรกำหนดให้นักเรียนซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์ประจำตัว สำหรับเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ส่วนใหญ่

แล้วนำมาใช้ และสภาพของห้องปฏิบัติการมีเฉพาะเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นเป็นส่วนใหญ่ ส่วนสื่อการสอนวิชาเกษตรกรรมครูอาจารย์มีความคิดเห็นว่า วัสดุสำเร็จ หรือ ตัวอย่างเป็นสื่อการสอนที่ใหม่มากที่สุด

7. ครูอาจารย์ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับวัสดุฝึกว่า วิธีการเก็บรักษาวัสดุฝึก ควรดำเนินการปรับปรุงแก้ไข แหล่งวัสดุฝึกของนักเรียนทั้งทางสถานศึกษาและนักเรียนเป็นผู้จัดหา ด้านคุณภาพของวัสดุฝึกที่สถานศึกษาเตรียมนั้นพอใช้ได้ และระบบการเบิกจ่ายวัสดุฝึกมีความเหมาะสมพอสมควร สำหรับแหล่งที่มาของข้อมูล การจัดซื้อวัสดุฝึกนั้นส่วนใหญ่ได้จากครูอาจารย์ผู้สอน

8. ด้านงานฝึกหัดของนักเรียน ครูอาจารย์ได้ให้ความคิดเห็นว่าการมอบหมายงานฝึกหัดให้นักเรียนควรมอบโดยพิจารณาตามความเหมาะสมหรือลักษณะของงาน ส่วนการตรวจงานฝึกหัดของนักเรียนนั้น ควรตรวจตามขั้นตอนของการปฏิบัติ และผลงานที่สำเร็จ และควรคืนงานฝึกหัดของนักเรียนเมื่อสิ้นสุดเวลาเรียนของงานฝึกหัดนั้น ผลผลิตจากงานฝึกหัดควรที่จะส่งคืนให้แก่สถานศึกษาประมาณ 26-50 % ของราคาวัสดุ

9. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ครูอาจารย์ให้ความคิดเห็นว่า แบบการวัดและประเมินผลการเรียนควรใช้และประเมินผลการเรียนควรมุ่งที่จุดประสงค์ของการเรียนการสอนเป็นหลัก อาจารย์ผู้สอนกับหัวหน้าคณะวิชาและครูอาจารย์เป็นผู้ที่เหมาะสมในการกำหนดสัดส่วนของการวัดและประเมินผลการเรียน สำหรับการวัดและประเมินผลการเรียนภาคทฤษฎี ควรใช้แบบทดสอบหรือข้อสอบ วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนภาคปฏิบัติ ควรใช้วิธีสังเกตขณะปฏิบัติงาน และตรวจผลงานที่สำเร็จ ที่มาของคะแนนระหว่างภาคของภาคทฤษฎี ควรได้มาจากคะแนนของการทดสอบย่อย ส่วนที่มาของคะแนนระหว่างภาคภาคปฏิบัติควรได้จากคะแนนของงานที่ฝึก วิธีการวัดและประเมินผลภาคปฏิบัติที่ปลายภาคควรกำหนดงานชิ้นใหม่และประเมินผลก่อนภาคทฤษฎี เกี่ยวกับความเหมาะสมที่สถานศึกษากำหนด

ให้ผู้สอนจัดการวัดและประเมินผลแต่ละรายวิชาอย่างน้อย 3 ครั้งนั้น ครูอาจารย์
ลงตามความเห็นว่ามีเหมาะสมปานกลาง

ข. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคต่อการจัดการเรียนการสอน

1. ผู้บริหารได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคต่อการ
จัดการเรียนการสอนโดยได้ระบุว่า ปัญหาเกี่ยวกับอาคารสถานที่ ปัญหาด้าน
เศรษฐกิจของนักเรียน การตรวจแผนการสอนของครูอาจารย์ จำนวนเครื่องมือและ
อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน การตรวจโครงการสอนของครูอาจารย์ ฯลฯ ซึ่ง
เป็นปัญหาและอุปสรรคที่เกิดอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาและอุปสรรคที่ผู้บริหาร
เห็นว่าเกิดขึ้นน้อย ได้แก่ การจัดครูอาจารย์ให้สอนในแต่ละรายวิชา การแก้ปัญหา
การทันสภาพของนักเรียนคหกรรม และการให้ความร่วมมือของครูอาจารย์ในงาน
พิเศษของสถานศึกษา

2. ครูอาจารย์ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการ
จัดการเรียนการสอนว่าปัญหาหรืออุปสรรคมีมากถึง 20 เรื่อง ที่มีขนาดความรุนแรง
ระดับปานกลาง เช่น สภาพเศรษฐกิจของนักเรียน ความเพียงพอของตำรา คู่มือ-
ครู และเอกสารหลักสูตรต่าง ๆ สภาพของห้องปฏิบัติการ สัดส่วนระหว่างนักเรียน
กับเครื่องมือ อุปกรณ์ และสถานที่สำหรับเก็บเครื่องมือและอุปกรณ์ สำหรับปัญหาหรือ
อุปสรรคที่ครูอาจารย์เห็นว่ามีความรุนแรงระดับน้อย ได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่ของ
อาจารย์ที่ปรึกษา ความสามารถในการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการสอน
สัดส่วนระหว่างนักเรียนกับอาจารย์ผู้สอน วิธีการวัดและประเมินผลวิชาที่มีภาคปฏิบัติ
และนักเรียนไม่มีสิทธิสอบเพราะเวลาเรียนไม่พอ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัย มีข้อค้นพบที่น่าสนใจและควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 จากการศึกษาค้นพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นหญิงและกระจาย
กลุ่มในการดำรงตำแหน่งในจำนวนเท่า ๆ กัน คือ ตำแหน่งในจำนวนเท่า ๆ กัน คือ

ตำแหน่งผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการและหัวหน้าคณะวิชาคหกรรม ส่วนใหญ่มีเวลาปฏิบัติงานในตำแหน่งบริหารมาแล้ว ระหว่างเวลา 1-5 ปี มีอายุราชการส่วนใหญ่แล้ว 16 ปีขึ้นไป อย่างไรก็ตามผู้บริหารจำนวนเกือบครึ่งไม่ได้ทำการสอนของภาคในเวลา และจำนวนมากเกินครึ่งไม่ได้สอนภาคนอกเวลา จึงมีข้อคิดเห็นว่า ผู้บริหารต่าง ๆ เหล่านี้น่าจะมีส่วนร่วมในการสอน เพื่อศึกษาเกี่ยวกับความกว้างลึกของหลักสูตร ลักษณะของนักเรียนที่เรียน อุปสรรคปัญหาต่าง ๆ ไปในขณะที่ดำเนินการเรียนการสอน ตามหลักสูตรในบรรยากาศของชั้นเรียน ซึ่งจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ปวช. 2524

1.2 คำนครุอาจารย์พบว่า ส่วนใหญ่จำนวน 62 คน (ร้อยละ 76.44) ทำการสอนภาคในเวลา 13-20 คาบ และส่วนใหญ่จำนวน 103 คน (ร้อยละ 65.61) ทำการสอนภาคนอกเวลา 5-12 คาบ ซึ่งแสดงว่า การปฏิบัติการสอนของครูอาจารย์ ยังคงเป็นไปตามระเบียบของกรมอาชีวศึกษาว่าด้วยการกำหนดจำนวนคาบการสอน (กรมอาชีวศึกษา 2527 : 1-2) ว่าครูอาจารย์ต้องปฏิบัติการสอนไม่เกิน 40 คาบ ต่อสัปดาห์ในภาคในเวลาและภาคนอกเวลา มีอัตราส่วนไม่เกิน 2 ใน 3 ส่วนของ ภาคในเวลา เมื่อเวลาการทำการสอนของครูอาจารย์มีความเหมาะสมเท่ากันว่าครู-อาจารย์มีเวลาในการเตรียมการสอนอย่างเพียงพอที่จะให้เกิดประสิทธิภาพต่อการเรียน การสอนได้

2. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์เกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอน

2.1 ผู้บริหารได้ให้ข้อคิดเห็นว่า งานช่างและเครื่องแต่งกายมีเครื่องมือ และอุปกรณ์ยังไม่สมบูรณ์ และที่ขาดแคลนเครื่องมือและอุปกรณ์รุนแรงที่สุดก็คือ งานศิลป-ประดิษฐ์ จากข้อคิดเห็นของผู้บริหารดังกล่าวนี้ น่าจะมีการพิจารณาพบทวนหาหนทาง แก้ไขกันทั้งในระดับสถานศึกษา กลุ่มสถานศึกษา เขตการศึกษา และระดับกรม-อาชีวศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุดในการจัดการศึกษา

ครูอาจารย์ได้ระบุอย่างชัดเจนว่าความเหมาะสมของห้องเรียนภาค-ปฏิบัติส่วนใหญ่อยู่ในสภาพใช้ปฏิบัติงานได้เท่านั้น ยังไม่เหมาะสมหรือเหมาะสมที่สุด และเช่นกัน เครื่องมือและอุปกรณ์ของสาขาวิชา มีความทันสมัยระดับปานกลางและมีจำนวน

เกือบหนึ่งในสามของเครื่องมือมีสภาพล้าสมัยแล้ว สภาพเครื่องมือและอุปกรณ์การสอน ประมาณสองในสามของทั้งหมดยังใช้งานได้ มีส่วนที่ชำรุดและบางส่วนพอใช้งานได้ถึง หนึ่งในสามของเครื่องมือที่มีอยู่ เมื่อเป็นเช่นนี้แสดงว่า ห้องเรียนภาคปฏิบัติและสภาพของเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้สอนควร ได้รับการพัฒนาแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม และเช่นกัน ความเหมาะสมของอัตราส่วนระหว่างเครื่องมือ อุปกรณ์การสอนที่มีอยู่กับจำนวนนักเรียนก็ยังมีครูอาจารย์จำนวนถึงร้อยละ 40.13 ระบุว่าไม่เหมาะสมเลย ครูอาจารย์ยังชี้ให้เห็นต่อไปว่าควรกำหนดให้นักเรียนชื่อเครื่องมือและอุปกรณ์ประจำตัว ทั้งนี้เพราะว่า สภาพของห้องปฏิบัติการมีเฉพาะ เครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นเท่านั้น และเครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ เหล่านั้นส่วนใหญ่ได้นำมาใช้ในการเรียนการสอนแล้ว จากผลของการศึกษาที่พบนี้ จึงมีแนวคิดที่ว่า การพิจารณาถึงค่าวัสดุฝึกและการเก็บเงินบำรุงการศึกษา น่าจะได้นำมาพิจารณาหาค่าที่เหมาะสมกับสถานการณ์ของภาวะเศรษฐกิจและสังคม และการใช้เงินเหล่านี้ให้ตรงจุดมุ่งหมายของการศึกษา

2.2 ผู้บริหารได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการพิจารณาส่งครูอาจารย์เข้ารับการอบรมว่า พิจารณาถึงการนำมาใช้ประโยชน์เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ ความเหมาะสม ความสามารถเฉพาะตัว และวุฒิการศึกษามาเป็นอันดับที่ 4 ในขณะที่เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ที่ผู้บริหารใช้ในการพิจารณาจัดครูอาจารย์สอนแต่ละรายวิชาก็คือ ประสบการณ์ในการทำงาน ความสามารถเฉพาะตัว และวุฒิการศึกษาของครูอาจารย์เป็นอันดับที่ 3 จากการพบดังกล่าวนี้ ทำให้ทราบว่า การจัดครูอาจารย์เข้าสอน และการพิจารณาครูอาจารย์เข้ารับการฝึกอบรม ไม่ได้คำนึงถึงวุฒิของครูอาจารย์อย่างเต็มที่ แต่มีการพิจารณาคำอื่นประกอบด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้ น่าที่จะพิจารณาถึงวุฒิการศึกษาเป็นอันดับแรกและพิจารณาคำอื่นประกอบตามความเหมาะสม เพื่อจะได้การจัดการศึกษาเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.3 ในด้านความทันสมัยของสภาพเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ของคณะวิชาคหกรรม ผู้บริหารลงความเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นที่น่าจะนำมาพิจารณาในการปรับปรุงในด้านการวางแผนการจัดสรรเงินงบประมาณ และงานการเรียนการสอนด้วย

2.4 ผู้บริหารได้แสดงความกระตือรือร้นอย่างยิ่งในเรื่องการมีส่วนร่วม
ในกระบวนการเรียนการสอน เช่นในเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดแผนการเรียน
ทำหน้าที่ตรวจโครงการสอน การตรวจแผนการสอนหรือบันทึกการสอนซึ่งนับว่าเป็น
สิ่งที่ดีอย่างยิ่ง

เมื่อพิจารณาถึงฝ่ายครูอาจารย์แล้ว ครูอาจารย์ก็แสดงความคิด-
เห็นว่า ครูอาจารย์ควรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการเรียนอย่างยิ่ง และควรมีการ
จัดทำแผนการสอน (บันทึกการสอน) อย่างสม่ำเสมอ ขณะเดียวกันก็แสดงความเห็น
ว่า ผู้ช่วยผู้อำนวยการลักษณะงานวิชาการ และหัวหน้าสาขาวิชา (หัวหน้าแผนกวิชา)
เป็นผู้ที่เหมาะสมในการทำหน้าที่ตรวจแผนการสอน

จากความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ซึ่งมีแนวทางตรงกัน
จึงเป็นแนวทางที่น่าจะดำเนินการ หรือจัดการในเรื่อง การจัดทำแผนการสอน
(บันทึกการสอน) ให้เกิดประสิทธิภาพได้อย่างแท้จริงโดยเร็ว ทั้งนี้เพราะครูอาจารย์
ต่างได้แสดงความเชื่อมั่นในวิชา และทักษะของวิชาที่สอนอยู่แล้ว

2.5 เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียน ผู้บริหารได้ยืนยันว่า
ควรให้ครูอาจารย์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการวัดและประเมินผลการเรียน
อย่างชัดเจน แต่ทางสถานศึกษาได้ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างข้อทดสอบ
เพื่อวัดและประเมินผลการเรียนแก่ครูอาจารย์เพียงระดับปานกลางเท่านั้น อีกทั้งยัง
ระบุว่า ทางคณะวิชาควรที่จะจัดทำข้อสอบมาตรฐานใช้ในการวัดและประเมิน
ผลเป็นอย่างยิ่ง จากความต้องการของผู้บริหารนี้แสดงว่า การวัดและประเมินผล
การเรียนยังไม่ได้ดำเนินการจนถึงจุดที่ต้องการ การปรับปรุงในเรื่องนี้จึงควรดำเนินการ
โดยทันที เพราะทางฝ่ายบริหารมีความพร้อมอยู่แล้ว

ในค่านครูอาจารย์ได้ลงความเห็นว่าการวัดและประเมินผลแบบ
อิงเกณฑ์และอิงกลุ่มเป็นสิ่งที่ดี การวัดและประเมินผลการเรียนควรมุ่งจุดประสงค์
การเรียนการสอนเป็นหลัก การกำหนดสัดส่วนของการวัดและประเมินผลการเรียน คือ
ครูอาจารย์ผู้สอน หัวหน้าสาขาวิชาและอาจารย์ผู้สอน การวัดและประเมินผลการ-
เรียนภาคทฤษฎีควรใช้วิธีการทดสอบหรือข้อสอบ ส่วนภาคปฏิบัติควรใช้วิธีสังเกตขณะ

ปฏิบัติงานและตรวจผลงานที่สำเร็จเป็นหลัก กระแสนระหว่างภาคของภาคทฤษฎีควรมาจาก การทดสอบย่อย ส่วนภาคปฏิบัติควรมาจากคะแนนของงานฝึก และคะแนนการวัด และประเมินผลปลายภาค ควรกำหนดงานชิ้นใหม่ และประเมินก่อนภาคทฤษฎี การ กำหนดให้ผู้สอนวัดและประเมินผลแต่ละรายวิชาอย่างน้อย 3 ครั้ง ตามความเห็นของ ครูอาจารย์ต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วเป็นสิ่งที่ แต่ตามคำตอบได้มีครูอาจารย์จำนวน หนึ่งถึงหมื่นไม่มากนักปฏิบัติไปในแนวทางอื่น ๆ เช่นกัน ดังนั้นสมควรที่ผู้บริหารสถาน- ศึกษาและทางกรมอาชีวศึกษา ควรจะมีการเน้นแนวทางปฏิบัติให้ชัดเจน โดยเฉพาะ อย่างยิ่งศึกษานิสหศึกษาคณะควรช่วยแก้ไขในส่วนของคุณครูอาจารย์ที่มีความคิดย้ายเบนไปใน แนวทางอื่นให้เป็นแนวทางเดียวกัน

2.6 ข้อควรพิจารณาเกี่ยวกับวัสดุฝึกก็คือ ครูอาจารย์มีความเห็นว่าการ เก็บรักษาวัสดุฝึกควรได้รับการปรับปรุงเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าพิจารณา ทั้งนี้เพราะวัสดุฝึกด้านคหกรรมเป็นของมีค่าและบางอย่างเสื่อมสภาพเร็วมาก เช่น อาหาร เมื่อซื้อวัสดุฝึกมาแล้วไม่มีที่เก็บรักษา เช่น ไม่มีห้องที่เหมาะสม ตู้หรือ ที่เก็บของมีจำกัดหรือไม่เลย ปัญหาดังกล่าวนี้เป็นที่รู้และเข้าใจกันโดยทั่วไป และยัง ไม่มีการแก้ปัญหาอย่างถาวร จึงเป็นปัญหาเรื้อรังจนเป็นเรื่องธรรมดาที่ทุกคนสัมผัส แต่ เป็นปัญหาในชีวิตประจำวันของคณะวิชาคหกรรมที่ฝังลึกแยกไม่ออกจากปัญหาอื่น ๆ เพราะมีข้อยืนยันจากข้อค้นพบว่า คุณภาพของวัสดุฝึกที่สถานศึกษาเตรียมไว้ให้ นั้น คุณภาพเพียงพอใช้ได้เท่านั้น ยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควร นอกจากนั้นยังมีความเห็นที่ แตกต่างกันของครูอาจารย์เกี่ยวกับการจัดหาวัสดุฝึก มีครูอาจารย์มากกว่าครึ่งหนึ่ง เล็กน้อยเห็นว่า สถานศึกษาและนักเรียนควรเป็นผู้จัดหา แต่ในขณะที่เดียวกันครูอาจารย์ อีกเกือบครึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดมีความเห็นว่า สถานศึกษาควรเป็นผู้จัดหาให้ทั้งหมด เมื่อเป็นเช่นนี้จึงเป็นข้อคิดที่ว่า ใครควรเป็นผู้จัดหาวัสดุฝึกให้แก่ นักเรียน รัฐบาลหรือ นักเรียนต้องรับผิดชอบเอง ครูอาจารย์ผู้อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมีความเห็นแตกต่างกันเป็น 2 กลุ่มใหญ่ เช่นนี้ สมควรที่จะพิจารณาพบพวกรวมในเรื่องดังกล่าวทุก ๆ ระดับตั้งแต่ระดับ ผู้บริหารสถานศึกษา กรมอาชีวศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ

2.7 ครูอาจารย์ได้ให้แนวความเห็นเกี่ยวกับงานฝึกหัดของนักเรียนที่ น่า สนใจก็คือ การมอบหมายงานฝึกหัดควรมอบให้ตามความเหมาะสมหรือลักษณะงาน และ

ให้นักเรียนฝึกเป็นรายบุคคล และควรตรวจงานตามขั้นตอนการปฏิบัติและผลสำเร็จแล้วคืนผลงานให้นักเรียนเมื่อสิ้นสุดเวลาเรียนของงานฝึกหัดนั้น หรือก่อนเริ่มงานฝึกหัดต่อไป ส่วนผลผลิตจากงานฝึกหัดควรส่งคืนให้สถานศึกษาระหว่าง 1-50 % ของราคาวัสดุฝึก สิ่งค้นพบที่น่าสนใจเพราะเกี่ยวข้องกับเรื่องวัสดุฝึกโดยเฉพาะเนื่องจากวัสดุฝึกที่สถานศึกษาได้จัดทำเรียบร้อยแล้ว นักเรียนที่ใช้วัสดุฝึก ต้องจ่ายค่าวัสดุฝึกคืนจึงเป็นภาระแก่นักเรียนและผู้ปกครองอย่างมาก นักเรียนต้องจ่ายค่าวัสดุฝึกในขณะที่เรียนสูงจนทำให้เกิดผลกระทบกระเทือนต่อการเรียนและภาวะการเงินของนักเรียน การทบทวนเกี่ยวกับนโยบายและวิธีการที่ปฏิบัติในเรื่องนี้ ควรได้รับการพิจารณาจากทุก ๆ ฝ่ายทั้งในระดับสถานศึกษา กรมอาชีวศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการด้วย

3. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์เกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคในการจัดการเรียนการสอน

3.1 เมื่อพิจารณาถึงปัญหาหรืออุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนทั้งผู้บริหารและครูอาจารย์ต่างพิจารณาเห็นว่า ไม่มีสิ่งใดที่เป็นปัญหาและอุปสรรคที่รุนแรงมาก มีแต่เพียงรุนแรงขึ้นปานกลางเท่านั้น อย่างไรก็ตามทั้งผู้บริหารและครูอาจารย์ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัญหาค่านสภาพเศรษฐกิจของนักเรียน ความไม่เพียงพอของเครื่องมือและอุปกรณ์ อาคารสถานที่และห้องเรียน สถานที่เก็บเครื่องมือและอุปกรณ์ การตรวจโครงการสอนของครูอาจารย์ การตรวจแผนการสอน ความไม่เพียงพอของตำรา คู่มือครู และเอกสารหลักสูตรต่าง ๆ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ ที่ระบุนั้นล้วนแต่อยู่ในระดับที่ผู้บริหารและครูอาจารย์ได้ให้ความสำคัญเห็นรุนแรงใน 5 เรื่องแรก จึงทำให้เกิดแนวความคิดที่จะนำมาพิจารณาในการปรับปรุงแก้ไขเป็นการด่วน เพื่อที่จะได้ทำให้การจัดการเรียนการสอนได้รับประโยชน์เกิดประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ โดยการพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องการเงินค่าวัสดุฝึก การเก็บเงินค่าบำรุงการศึกษา การกำหนดอัตรา ค่าวัสดุฝึกที่ทางรัฐบาลควรจัดสรรให้นักเรียนคนธรรมดาเป็นรายหัว การสำรวจวัสดุ เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ และจัดสรรเงินงบประมาณซื้อหาในส่วนที่ขาดแคลน การจัดสร้างอาคารสถานที่สำหรับเก็บวัสดุ เครื่องมือและอุปกรณ์ การจัดทำตำรา คู่มือครู และเอกสารต่าง ๆ การนิเทศภายใน และการนิเทศของศึกษานิเทศก์ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การจัดการเรียนการสอน ประเภทวิชาคหกรรม เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ควรมีการดำเนินการในเรื่องสำคัญที่ค้นพบจากการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะต่อสถานศึกษา

1.1 สถานศึกษาควรสำรวจและดำเนินการซ่อมแซมเครื่องมือและอุปกรณ์การเรียนการสอนให้มีสภาพใช้งานได้ เพราะว่ามีผู้บริหารและครูอาจารย์จำนวนหนึ่งมีความเห็นว่าเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ส่วนใหญ่ชำรุดและมีบางส่วนใช้งานได้

1.2 สถานศึกษาควรพิจารณาจัดสร้างหรือหาที่เก็บวัสดุและอุปกรณ์ โดยทำโครงการของอาคารสร้างห้องหรือจัดซื้อครุภัณฑ์ หรือจัดการปรับปรุงอาคารสถานที่ให้เหมาะสมแก่การเก็บวัสดุฝึก รวมทั้งควรมีระเบียบควบคุมและจัดหาวัสดุฝึกให้แก่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะครูอาจารย์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเรื่องเหล่านี้ควรดำเนินการปรับปรุง

2. ข้อเสนอแนะต่อกลุ่มสถานศึกษา

2.1 กลุ่มสถานศึกษา ควรดำเนินการประชุมสัมมนาทั้งผู้บริหารและครูอาจารย์ เพื่อให้มีการร่วมมือกันจัดทำแผนการเรียน โครงการสอน แผนการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียน เพราะทุกฝ่ายต่างเห็นความสำคัญและปรารถนาที่จะมีส่วนร่วม

2.2 กลุ่มสถานศึกษา ควรพิจารณาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของงานฝึกหัดว่า ควรจะส่งคืนแก่สถานศึกษาอย่างไร หรือจำนวนเท่าไรของราคาวัสดุฝึก เพื่อให้สถานศึกษาปฏิบัติเป็นเกณฑ์เดียวกัน เพราะครูอาจารย์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ควรส่งคืนกับสถานศึกษา 1-50 % ของราคาวัสดุฝึก

2.3 กลุ่มสถานศึกษา ควรจัดให้มีการประชุมสัมมนาแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับคณะวิชาคหกรรมเป็นประจำ โดยให้มีศึกษานิเทศก์และ

ครูอาจารย์เข้าร่วมด้วย ในเรื่องที่ยุบบริหารและครูอาจารย์เห็นว่า เป็นปัญหาที่อุปสรรคของการจัดการเรียนการสอนในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เรื่อง อาคารสถานที่ เศรษฐกิจของนักเรียน ค่าเช่า คู่มือครู หรือเอกสารหลักสูตร เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ และวัสดุฝึกของนักเรียน

3. ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานระดับนโยบาย

3.1 กรมอาชีวศึกษา ควรกำหนดให้แน่นอนในการช่วยสถานศึกษา โดยการเพิ่มงบประมาณ ด้านการจัดซื้อวัสดุฝึก เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ทั้งยังขาดแคลน เช่น งานศิลปประดิษฐ์ของสาขาคหกรรมศาสตร์ทั่วไป

3.2 กรมอาชีวศึกษา ควรดำเนินการพัฒนาความรู้และทักษะทางวิชาชีพของครูอาจารย์ในสถานศึกษาให้เหมาะสมกับอาชีพในปัจจุบัน เนื่องจากครูอาจารย์ส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่า มีความรู้และทักษะในวิชาที่สอนระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเฉพาะกลุ่มสถานศึกษาที่ 2 เท่านั้น ควรมีการวิจัยเช่นนี้ในกลุ่มสถานศึกษาอื่น เพื่อจะได้เปรียบเทียบสภาพและปัญหาในการจัดการเรียนการสอนของประเภทวิชาคหกรรมได้กว้างขวางขึ้น

2. การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาจากกลุ่มประชากรที่เป็นผู้บริหาร และครูอาจารย์ของสถานศึกษา ในการวิจัยครั้งต่อไปควรใช้ประชากรกลุ่มอื่นด้วย เช่น ศึกษานิเทศก์ นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และหน่วยงานงาน

3. ควรทำการวิจัยเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการเรียนการสอนของประเภทวิชาคหกรรม ระหว่างสถานศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษา กรมการฝึกหัดครู ในเขตการศึกษา 6 และเขตการศึกษา 12 หรือเขตการศึกษาอื่น